

มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ได้จากกระบวนการผลิตปลอดการเผา

NO BURN PRODUCT

มูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย)
Foundation for agricultural
and environmental conservation (Thailand)

สารบัญ

บทนำ

ขอบข่าย

นิยาม

ข้อกำหนด

การรับรองการเกษตรปลอดการเผา (NO BURN)

ระบบรับรองเกษตรปลอดการเผา (NO BURN)

จะเริ่มโครงการเกษตรปลอดการเผา (NO BURN)

คุณสมบัติของผู้ขอรับการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ได้จากกระบวนการผลิตปลอดการเผา

การใช้ตราสัญลักษณ์

การประทับตราสัญลักษณ์ (NO BURN) และทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง

ชนิดของตราสัญลักษณ์

เงื่อนไขการใช้ตราสัญลักษณ์

บทลงโทษ

ภาคผนวก

บทนำ

หลายปีมานี้ สิ่งที่เป็นความท้าทายของมนุษยการณ์เผชิญหน้ากับปัญหาภาวะโลกร้อนและปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงและสร้างปัญหาต่อสุขภาพของผู้คนจำนวนมากมาย ซึ่งสาเหตุที่สำคัญมาจากการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม

ประเทศไทยมีพื้นที่ทางการเกษตร 138 ล้านไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 65 ล้านไร่ คิดเป็นพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ทำนามากที่สุด รองลงมาได้แก่ภาคเหนือและภาคใต้ ผลผลิตข้าว 24 ล้านตัน ประเทศไทยมีการเผาตอซัง ฟางข้าว 29.15 ล้านตันต่อปี คิดเป็นกิโลกรัม 29,150 ล้านกิโลกรัมต่อปี มีการเผาตอซังฟางข้าว 29.15 ล้านตันต่อปี คิดเป็นกิโลกรัม 29,150 ล้านกิโลกรัมต่อปี จะมีอัตราการปลดปล่อย Black Carbon จากการเผาตอซังฟางข้าว 1,749 ล้านกรัมต่อปี หรือเท่ากับ 1,749 ตันต่อปี มีปริมาณตอซังฟางข้าวหลังการเก็บเกี่ยว 42 ล้านตัน ปริมาณของธาตุอาหารที่สูญเสียไปกับการเผา 11,468 ล้านบาทต่อปี

ข้าวโพดพื้นที่การเพาะปลูก 7.03 ล้านไร่ แบ่งเป็นภาคเหนือ 4.51 ล้านไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1.66 ล้านไร่ และภาคกลาง 0.86 ล้านไร่ ในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน ของทุกปีเปลือกและตอซังข้าวโพดและส่วนอื่น ๆ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะปล่อยให้และรอการเผาทิ้ง คิดเป็น 25% ของผลผลิต กล่าวได้ว่าถ้าเกิดการเผาในพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดที่มีอยู่ 7.03 ล้านไร่ จะมีปริมาณการปล่อย Black Carbon เท่ากับ 2,812 ตัน

จากการสำรวจพื้นที่ปลูกอ้อย 47 จังหวัด ทั่วประเทศพบว่าพื้นที่การปลูกอ้อยจำนวน 10,988,489 ไร่ ในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน พบว่ามีการเผาใบอ้อยเพื่อส่งเข้าโรงงาน 60 ล้านตัน ผลปรากฏว่ามีค่าเกินตามที่มาตรฐานกำหนด นอกจากนี้การเผาใบอ้อยยังเป็นการทำลายปุ๋ย เพราะเศษซากใบอ้อยมีปุ๋ยไนโตรเจน 0.35 – 0.66 % เท่ากับเผาปุ๋ยทิ้งไปปีละ 35,000 – 66,000 ตัน ไนโตรเจน

ดังนั้น กลไกที่จะทำให้เกิดการลดการเผาในพื้นที่การเกษตรจึงจำเป็น ต้องมีเครื่องมือที่หลากหลาย และมีนวัตกรรมทางสังคมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของปัญหาทางสังคม ดังกล่าว คณะทำงานจึงเห็นว่าการใช้กลไกทางการตลาดจะช่วยให้ผู้บริโภค เห็นความแตกต่างของผลผลิตของเกษตรกรที่มุ่งมั่นที่จะผลิตสินค้าที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการไม่เผาในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรกรรมนั้น ๆ และจะนำมาซึ่งศักยภาพทางตลาดของสินค้าและ จะนับเป็นเครื่องมือหนึ่งในกระบวนการหยุดเผาในพื้นที่เกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

ขอบข่าย

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์นี้ครอบคลุมถึงการผลิตพืชซึ่งไม่เผาในกระบวนการผลิตตลอดไปถึงห่วงโซ่การผลิต นับตั้งแต่การเตรียมดิน การดูแลรักษาไปจนถึงการเก็บเกี่ยว โดยมาตรฐานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์โดยมุ่งเน้นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตรกรรม

นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ได้จากกระบวนการผลิตปลอดการเผา มีดังต่อไปนี้

3.1 โนเบิร์น โปรดักส์ (No burn Produce) หมายถึง ผลผลิตทางการเกษตรที่เกิดจากระบบการผลิต ที่ไม่มีการเผาในพื้นที่การผลิตนั้น ๆ

3.2 มาตรฐานสินค้าเกษตร โนเบิร์น โปรดักส์ (No burn Produce) หมายถึง มาตรฐานที่ใช้ในการตรวจรับรองผลผลิตทางการเกษตร ที่ได้จากการผลิตจากพื้นที่ไม่มีการเผาในพื้นที่กระบวนการผลิต

3.3 ผู้ตรวจรับรอง หมายถึง บุคคลหรือองค์กรที่เรียนรู้กระบวนการรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตรต่าง ๆ อาทิ เกษตรอินทรีย์ PGS และ GAP เป็นต้น ต้องได้รับการฝึกอบรมเป็นผู้ตรวจตามระบบการตรวจรับรองตามมาตรฐานนี้

3.4 ตราสัญลักษณ์ หมายถึง ตราสัญลักษณ์ โนเบิร์น โปรดักส์ (No burn Produce) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ภายใต้มูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) ใช้เพื่อให้การรับรองเกษตรกรที่ผ่านการตรวจรับรองจากมูลนิธิ ฯ และหรือองค์กรเครือข่ายของมูลนิธิ ฯ ซึ่งได้ยอมรับจากมูลนิธิ ฯ

ข้อกำหนด

1. พื้นที่

1.1 ต้องมีเอกสารสิทธิ์หรือเอกสารอื่นใดที่ใช้ในการแสดงสิทธิ์บนที่ดินทำกิน

1.2 หากเป็นพื้นที่ป่าสงวนหรือป่าชุมชน ต้องมีเอกสารแสดงการอนุญาตให้ทำกินในพื้นที่นั้น หรือมีผู้นำชุมชนรับรองและเกษตรกรต้องมีการแบ่งพื้นที่ป่าชัดเจน

2. การเตรียมดิน

2.1 การเปิดหน้าดินใหม่ เกษตรกรต้องไม่เผาพืชคลุมดิน และวัชพืชหรือตอซังบนพื้นที่การเกษตร

2.2 การเตรียมพื้นที่เพื่อเตรียมการเพาะปลูกเกษตรกรต้องไถกลบซากพืชหรือพืชคลุมดิน ตอซัง ฟางข้าว ใบข้าว และวัชพืช

2.3 เกษตรกรต้องไม่เผาวัชพืชตามหัวไร่ปลายนาหรือคันนา

2.4 เกษตรกรต้องมีการจัดการที่เหมาะสมกับเศษวัสดุทางการเกษตร อาทิ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด หรือสิ่งอื่นใดที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3. การจัดการหลังการเพาะปลูก

3.1 เกษตรกรต้องมีการจัดการหลังการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับกิจกรรมทางการผลิตแต่ต้องไม่เผาหรือก่อกมลภาวะ อาทิการกำจัดวัชพืช โดยการตัด หรือการถอน การตัดแต่งกิ่ง รวมทั้งมีการนำเศษวัสดุไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทำปุ๋ยหมัก ไถกลบ เพาะเห็ด เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

4. การดูแลรักษา

4.1 การจัดการในระยะเก็บเกี่ยว ห้ามเผาใบอ้อยก่อนการตัด

4.2 ห้ามเผาใบอ้อยหรือเศษวัชพืชที่เหลือในแปลงหลังการเก็บเกี่ยว

4.3 ห้ามเผาตอซังฟางข้าวในนาหลังการเก็บเกี่ยว และก่อนการเตรียมดิน

4.4 ห้ามเผาต้นหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชที่ผลิต

4.5 ห้ามเผาใบไม้หรือกิ่งไม้ ที่ได้จากการตัดแต่งกิ่งในพื้นที่การผลิต

5. การได้รับการรับรองตามมาตรฐานนี้ ผู้ผลิตต้องได้รับการรับรอง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบจากมูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) และหรือองค์กรเครือข่ายที่ได้รับการรับรองจากมูลนิธิ ฯ

การรับรองการเกษตรปลอดการเผา (NO BURN)

การรับรองเกษตรปลอดการเผา (NO BURN) เป็นการรับรองเกษตรกรที่ทำการเกษตรที่ได้จากกระบวนการผลิตปลอดการเผาบนพื้นที่การเกษตร โดยมีมูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) และองค์กรเครือข่ายเป็นผู้ให้การรับรอง ภายใต้หลักการพื้นฐาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

การรับรองเกษตรปลอดการเผา เป็นระบบการรับรองของทางมูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) มาตรฐานนี้ใช้หลักของภายใต้หลักพื้นฐานความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสร้างเครือข่ายทางสังคมปลอดการเผาพื้นที่เกษตรกรรม การที่จะทำให้เกิดการลดการเผาในและลดการใช้สารเคมีในพื้นที่การเกษตรจึงต้องประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และแรงจูงใจ เพื่อลดการเผาบนพื้นที่การเกษตร อันจะเป็นผลดีต่อภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยอย่างยั่งยืน ผลสุดท้ายทำให้อินทรีย์วัตถุในดินเพิ่มมากขึ้น การทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นเกิดความยั่งยืนทั้งต่อรายได้ของเกษตรกร พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมสุขภาพของผู้ผลิตและนำสังคมไปสู่สังคมแห่งสุขภาวะ

ระบบรับรองเกษตรปลอดการเผา (NO BURN) ใช้ระบบการตรวจรับรอง 2 แนวทาง

1. การใช้การรับรองแบบมีหน่วยรับรองแบบมีหน่วยตรวจรับรอง โดยหน่วยงานตรวจรับรอง จะต้องเป็นหน่วยตรวจที่ได้รับการยอมรับจากมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย) เป็นไปตามข้อกำหนดของมูลนิธิ ฯ

2. การตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วมใช้กระบวนการตรวจรับรองแบบ PGS การรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

2.1 รวมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เกิดจากผู้ผลิตที่มีรูปแบบการเกษตรที่ใกล้เคียงกัน หรืออยู่บริเวณหมู่บ้านเดียวกัน 5 รายขึ้นไปรวมตัวกัน ต้องการมีใบรับประกันเกษตรอินทรีย์ปลอดการเผา

2.2 ต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สนับสนุนเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มวางแผน ตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม กำหนดระเบียบต่าง ๆ เช่น กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

3. ความโปร่งใส ซึ่งจะต้องมีการวางแผน เช่น การมีเอกสารที่ชัดเจน ได้แก่ มาตรฐานข้อกำหนดการผลิต ระบบการตรวจประเมิน รายชื่อ ที่อยู่ สมาชิก และแผนการผลิต พร้อมแผนผังฟาร์มของสมาชิกแต่ละราย

4. ความไว้วางใจ เป็นกระบวนการที่มั่นใจว่าผู้ผลิตแต่ละคน ปกป้องธรรมชาติและสุขภาพของผู้บริโภคด้วยการผลิตตามหลักเกษตรปลอดการเผา

5. กระบวนการเรียนรู้ รูปแบบขั้นตอนการรับรองและการตรวจเยี่ยม เป็นการประเมินในลักษณะเรียนรู้ร่วมกันและเป็นการตรวจสอบความเข้าใจ ในมาตรฐานเกษตรปลอดการเผา (NO BURN)

จะเริ่มโครงการเกษตรปลอดการเผา (NO BURN) ได้อย่างไร

การรวมกลุ่มขับเคลื่อน (NO BURN)

1. การรวมกลุ่มผู้ผลิตการเกษตรปลอดการเผา (No burn Produce)

2. การยอมรับและการประยุกต์ใช้ แนวทางการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยอมรับข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ปลอดการเผาและปฏิบัติตามกฎกติกา

3. ลงทะเบียนกับมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย) เมื่อมูลนิธิรับขึ้นทะเบียนแล้ว จะดำเนินการฝึกอบรม และติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และ เข้าไปตรวจรับรอง

4. ให้ตราสัญลักษณ์มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ได้จากกระบวนการผลิตปลอดการเผา (No burn Produce)

คุณสมบัติของผู้ขอรับการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ได้จากกระบวนการผลิตปลอดการเผา

1. มีแนวคิดมุ่งมั่นที่จะทำเกษตรปลอดการเผา ไม่เปลี่ยนกลับไปกลับมาเกี่ยวกับการผลิตปกติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี มีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากร และต่อสิ่งแวดล้อม

2. มีความสมัครใจ และต้องการมีการรับรองตามมาตรฐานเกษตรปลอดภัย เพื่อความเชื่อมั่น และขยายฐานการตลาด

3. มีการผลิตสินค้าเกษตรที่ต่อเนื่อง

4. มีการฝึกอบรมกับทางมูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย)

5. สามารถให้ข้อมูลการผลิตต่าง ๆ กับเจ้าหน้าที่ได้

การใช้ตราสัญลักษณ์

1. เกษตรกรต้องผ่านการตรวจรับรองจากมูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) และองค์กรเครือข่ายหรือหน่วยตรวจรับรองที่ได้รับการรับรองจาก มูลนิธิเกษตรรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย)

2. เกษตรกรที่ได้รับการตรวจรับรอง โดยกระบวนการมีส่วนร่วม PGS ต้องขึ้นทะเบียนกลุ่มและดำเนินกระบวนการรับรองตามขั้นตอนและ ข้อกำหนดในกระบวนการรับรองเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วม PGS

3. ผู้ที่ผ่านการตรวจรับรองทั้ง 2 แนวทางสามารถติดตราสัญลักษณ์ (NO BURN) ไว้บนผลิตภัณฑ์ หรือในพื้นที่การผลิตได้

การประทับตราสัญลักษณ์ (NO BURN) และทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง

การประทับตราและการติดฉลาก

1. ใบรับรองแต่ละใบจะมี หมายเลขสมาชิก หมายเลขกลุ่ม และพื้นที่การผลิต ชนิดผลผลิต และ ปริมาณ

2. การติดตราสัญลักษณ์ต้องมี หมายเลขสมาชิก/กลุ่ม/พื้นที่กำกับ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถ ตรวจสอบสถานะได้ทางเว็บไซต์

ชนิดของตราสัญลักษณ์

1. ตราสัญลักษณ์การเป็นเครือข่ายการรับรอง (NO BURN) ใช้สำหรับทำเป็น สัญลักษณ์ ติดเสื้อ หมวก กระเป๋า ป้ายในการประชาสัมพันธ์ การเป็นเครือข่ายโครงการนี้

2. ตราสัญลักษณ์ผู้ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ได้จากกระบวนการผลิตปลอดภัย (NO BURN) เป็นตราสัญลักษณ์ที่อนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะผู้ที่ได้รับการรับรอง (สามารถตรวจสอบได้จาก ฐานข้อมูลผู้ได้รับการรับรองของเครือข่ายภาคหรือผู้จัดการระบบส่วนกลาง)

เงื่อนไขการใช้ตราสัญลักษณ์

1. การติดตราสัญลักษณ์บนผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ ต้องมีหมายเลขสมาชิก/กลุ่ม/พื้นที่ ที่มีการจัดการผลผลิต การแปรรูป การบรรจุหีบห่อภายในกลุ่มเท่านั้น ในกรณีที่ขายผลผลิตให้กับผู้ประกอบการนอกพื้นที่กลุ่มต้องสามารถควบคุม ตรวจสอบประเมินการผลผลิตปกติได้
2. ตราสัญลักษณ์ติดได้เฉพาะ ชนิดและปริมาณผลผลิตที่ได้รับการรับรองเท่านั้น

บทลงโทษ

ผู้นำตราสัญลักษณ์ (NO BURN) ไปใช้เพื่อประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต ถือว่ามีความผิดตามกฎหมายเพราะว่าตราสัญลักษณ์ (NO BURN) ได้ทำการจดทะเบียนตราสินค้าไว้กับกระทรวงพาณิชย์

มูลนิธิเกษตรรักษาสีสิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) มีวัตถุประสงค์ให้เกิดภาคีเครือข่าย สามัคคีพันธ์แนวราบรวมพลังทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคประชาชน (เกษตรกร ผู้บริโภค) ภาคเอกชน (ผู้ประกอบการ องค์กรเอกชน) และภาครัฐ ขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อย ให้เป็นองค์กรชาวบ้านที่มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ตลอดห่วงโซ่การผลิตถึงการตลาด การผลิตและบริโภคภายในประเทศ ให้มีผลเกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม ลดภาวะโลกร้อน เกิดความยั่งยืนต่อการผลิตและการบริโภคอย่างแท้จริง ซึ่งมีหลากหลายวิธีการ